

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.01.2000, sp. zn. 3 Tz 13/2000

Číslo: 61/2000

Právní věta: Bezpečnost lidí nebo majetku ve smyslu § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. vyžaduje zabránění takových věcí, které jsou těmto zájmům samy o sobě nebezpečné tak, že tato nebezpečnost vychází přímo z jejich vlastností. Např. zakázané zbraně a střelivo, výbušniny, narkotika, jedy apod. Může také jít o věci jinak běžného použití, pokud však byly zvlášť přizpůsobeny k páčání určité trestné činnosti tak, aby ji významně usnadňovaly (např. nákladní automobil, který má vybudován zvláštní úkryt pro nelegální převážení osob přes hranice).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2000

Spisová značka: 3 Tz 13/2000

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zabránění věci

Předpisy: 140/1961 Sb. § 73 odst. 1 písm. c

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti České republiky v neprospěch zúčastněné osoby, a to proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. 8. 1999 sp. zn. 7 To 298/99 ve věci vedené u Okresního soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 1 T 535/98.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 18. 3. 1999 sp. zn. 1 T 535/98, který nabyl právní moci dne 7. 5. 1999, byl obviněný M. K. uznán vinným trestným činem nedovoleného překročení státní hranice podle § 171a odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák., ve znění zákona č. 253/1997 Sb., a byl mu uložen podle § 171 a odst. 2 tr. zák., za použití § 53 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 a § 54 odst. 1, 3 tr. zák. peněžitý trest ve výměře 120 000 Kč. Pro případ jeho nedobytnosti soud stanovil náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Tímtož rozsudkem soud obviněnému M. K. rovněž uložil podle § 57 odst. 1, 2 tr. zák. trest vyhoštění z území České republiky ve výměře pěti let a podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. rozhodl o zabránění věci - jednoho kusu mobilního telefonu zn. Globtel.

Trestného činu se obviněný M. K. dopustil tím, že se dne 13. 11. 1998 na blíže nezjištěném místě ve Slovenské republice dohodl s blíže nezjištěnou osobou za slíbenou finanční odměnu na převozu osob

třetích zemí přes státní hranici do České republiky a potom, co si zapůjčil nákladní automobil tov. zn. Avia, přešel státní hranici mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a odjel do U., kde byl kontaktován s další blíže nezjištěnou osobou, se kterou následně odjel na místo zvané R., kde na parkovišti poblíž motorestu nechal do nákladního prostoru nákladního automobilu nastoupit pět občanů Afghánistánu a čtrnáct občanů Indie, kteří v doprovodu dalších dvou blíže nezjištěných osob překročili státní hranici mezi ČR a SR mimo vyznačený hraniční celní přechod a o kterých věděl, že nemají platné doklady potřebné pro vstup do České republiky, s tím, že je odveze do P., kde je předá dalším nezjištěným osobám za účelem jejich dopravení do Spolkové republiky Německo. Byl však v K. zadržen hlídkou Celní stráž a potom předán orgánům Policie České republiky.

Dále Okresní soud v Uherském Hradišti usnesením ze dne 18. 3. 1999 sp. zn. 1 T 535/98 rozhodl, že nákladní automobil tov. zn. Avia A 31 N včetně příslušenství, kterého obviněný M. K. užil ke spáchání shora popsané trestné činnosti a jehož zabrání navrhl v hlavním líčení státní zástupce, podle § 80 odst. 1 tr. ř. vrátil oprávněnému držiteli vozidla J. M.

Proti usnesení Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 18. 3. 1999 sp. zn. 1 T 535/98 podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Uherském Hradišti stížnost, kterou Krajský soud v Brně jako soud druhého stupně usnesením ze dne 26. 8. 1999 sp. zn. 7 To 298/99 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního i soudu druhého stupně v podstatě vyplývá, že podle skutkových zjištění bylo uvedené nákladní automobilu, který nenáleží obviněnému, sice užito ke spáchání trestného činu, ale nepřipadá v úvahu rozhodnutí o jeho zabrání, neboť nebyly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. Toto opatření podle názoru obou soudů nevyžadovala bezpečnost lidí nebo majetku, popř. jiný obdobný obecný zájem. Oba soudy také poukázaly na to, že se nepodařilo prokázat, že by vlastník vozidla J. M., který je půjčil obviněnému, věděl o tom, že bude užito ke spáchání trestného činu. Krajský soud v Brně zdůraznil, že za této situace, kdy vlastník věci fakticky nemohl ovlivnit jednání pachatele trestné činnosti, by vyslovení zabrání věci bylo zcela neadekvátním zásahem do jeho ústavním pořádkem zaručených práv.

Proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. 8. 1999 sp. zn. 7 To 298/99 podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona v neprospěch J. M. Ve své stížnosti pro porušení zákona uvádí, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 26. 8. 1999 byl porušen zákon v ustanovení § 147 odst. 1 písm. a), b) a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které jeho vydání předcházelo, tedy usnesením Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 18. 3. 1999 sp. zn. 1 T 535/98 byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 a § 80 odst. 1 tr. ř., ve vztahu k § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák., ve prospěch zúčastněné osoby J. M. Ustanoveními, kterými byl porušen zákon, se soudy obou stupňů důsledně neřídily.

Podle ministra spravedlnosti bylo v daném případě zmíněné vozidlo, které nenáleželo pachateli, užito ke spáchání úmyslného vysoce společensky nebezpečného trestného činu, o němž není pochyb. Obecně tedy byly splněny podmínky pro zabrání věci podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť ve smyslu tohoto zákonného ustanovení může být zabráněna rovněž taková věc, která nenáleží pachateli a může náležet komukoli bez ohledu na to, zda měl vůbec nějaký vztah k trestnému činu a jeho pachateli.

Pokud podle ministra spravedlnosti dospěl soud k závěru, že vlastník vozidla J. M. nemohl ovlivnit jednání pachatele trestné činnosti, a tedy zásah do vlastnického práva by byl neadekvátní, pak z důvodů rozporů ve výpovědích J. M. v přípravném řízení a u hlavního líčení měl soud provést všechny dostupné důkazy k odstranění pochybností ohledně nevědomosti jmenovaného, že vozidlo bude použito ke spáchání trestné činnosti, zejména měl vyslechnout dnes již odsouzeného M. K. V průběhu trestního řízení byl M. K. vyslechnut pouze ke skutku, pro který byl následně odsouzen. Nebyl však

dotázán ke skutečnostem vztahujícím se k vypůjčení vozidla k prověření tvrzení J. M.

Ministr konstatoval, že za daného stavu skutkových zjištění se výše uvedená rozhodnutí soudů jeví jako předčasná a tudíž nezákonná, když současně soud zaujal i nesprávný právní názor stran naplnění zákonných podmínek pro zabránění věci podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. ř.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 26. 8. 1999 sp. zn. 7 To 298/99 a v řízení, které jeho vydání předcházelo, byl ve vytýkaném směru porušen zákon. Ministr spravedlnosti rovněž navrhl, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a současně zrušil usnesení Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 18. 3. 1999 sp. zn. 1 T 535/98 a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen nebyl.

Podle § 80 odst. 1 tr. ř., není-li věc, která byla podle § 78 tr. ř. vydána nebo podle § 79 tr. ř. odňata, k dalšímu řízení už třeba a nepřichází v úvahu její propadnutí nebo zadržení, vrátí se tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odňata. Jestliže na ni uplatňuje právo osoba jiná, vydá se tomu, o jehož právu na věc není pochyb.

Ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. uvádí, že soud může v případě, kdy nebyl uložen trest propadnutí věci podle § 55 odst. 1 tr. zák., uložit, že se taková věc zabírá, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě jiný obdobný zájem.

Na rozdíl od ustanovení § 73 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. o zabránění věci zde není vyžadována podmínka, že musí jít o věc náležící pachateli trestného činu. Umožnění zásahu do práv, zpravidla vlastnických, jiné osoby než pachatele trestného činu, je zde odůvodněno tak závažnými společenskými zájmy, jako je bezpečnost lidí nebo majetku, popř. jinými obdobnými obecnými zájmy.

V posuzované věci lze souhlasit s názorem vyjádřeným v napadeném rozhodnutí Krajského soudu v Brně, že podmínky pro zabránění věci uvedené v ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. nejsou splněny. Podle soudní praxe i právní vědy bezpečnost lidí nebo majetku vyžaduje zabránění takových věcí, které jsou těmto zájmům samy o sobě nebezpečné tak, že tato nebezpečnost vychází přímo z jejich vlastností, bez ohledu na to, že byly nebo měly být použity k trestné činnosti. Jako příklad jsou zpravidla uváděny zakázané zbraně a střelivo, výbušniny, narkotika, jedy apod. Podle názoru Nejvyššího soudu by mohlo jít i o věci jinak běžného použití, které však byly zvlášť uzpůsobeny k páčání určité trestné činnosti tak, že by ji významně usnadňovaly. Nákladní automobil tov. zn. Avia A 31 N, který použil obviněný ke spáchání trestné činnosti, za niž byl odsouzen, není věcí, která by sama o sobě ohrožovala bezpečnost lidí nebo majetku. Je třeba připomenout, že tento automobil nebyl nijak zvlášť přizpůsoben k účelu, k němuž byl obviněným použit. Jde o běžný nákladní automobil. V posuzovaném případě nevyžaduje zabránění této věci ani jiný obecný zájem obdobný zájmu na bezpečnosti lidí a majetku ve smyslu ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. K názorům uvedeným ve stížnosti pro porušení zákona je v tomto směru třeba dodat, že takový obecný zájem nelze spatřovat v tom, že věc náležící zúčastněné osobě byla jinou osobou použita ke spáchání trestného činu, tedy v pouhé skutečnosti, že jde o věc uvedenou v ustanovení § 55 odst. 1 tr. zák., která je obecným předpokladem zabránění věci podle § 73 odst. 1 tr. zák. (srov. č. 14/1983, č. 59/1991 Sb. rozh. tr.).

S námitkami stížnosti pro porušení zákona proti napadenému usnesení nelze souhlasit ani pokud jde o názor, jaký význam by pro případné rozhodnutí o zabránění věci mělo zjištění, zda J. M. věděl o tom, že vozidlo, které obviněnému M. K. půjčil, bude použito k trestné činnosti. Především lze uvést, že za

jiný obdobný obecný zájem vyžadující zabránění věci ve smyslu ustanovení § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. nelze považovat ani skutečnost, že zúčastněná osoba věděla, že věc, která jí náleží, bude použita ke spáchání trestného činu, a jejím zapůjčením pachateli tak k trestné činnosti vědomě přispěla. V takovém případě by totiž u zúčastněné osoby mohlo jít o trestnou činnost spáchanou formou účastenství na trestném činu hlavního pachatele a jediným zákonným postupem, jak postihnout význam jejího jednání pro trestnou činnost hlavního pachatele, by bylo tuto osobu trestně stíhat a vyslovit jako trest propadnutí takové věci.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že ve vrácení nákladního automobilu tov. zn. Avia A 31 N, který použil obviněný ke spáchání trestné činnosti, podle § 80 odst. 1 tr. ř. jejímu vlastníku nebránila skutečnost, že připadalo v úvahu jeho zabránění ve smyslu ustanovení § 73 odst. 1 tr. zák. Jelikož byly splněny pro toto rozhodnutí i další podmínky uvedené v ustanovení § 80 odst. 1 tr. ř., zejména nebylo žádných pochyb o právu J. M. na tuto věc, Nejvyšší soud uzavřel, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 26. 8. 1999 sp. zn. 7 To 298/99, jakož ani v řízení, jež mu předcházelo, nebyl porušen zákon. Stížnost pro porušení zákona proto zamítl.

Pro úplnost je třeba připomenout, že v posuzované věci by i v případě, že by bylo rozhodnutí o vrácení věci podle § 80 odst. 1 tr. ř. nezákonné s ohledem na to, že by připadalo v Úvahu zabránění věci podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák., nebylo možné v řízení o stížnosti pro porušení zákona sjednat nápravu tak, jak je ve stížnosti pro porušení zákona navrhováno. Nebylo by účelné zrušit napadené rozhodnutí a vrátit věc okresnímu soudu, aby o zabránění věci rozhodl. Případné rozhodnutí o zabránění věci by bylo totiž prakticky nevykonatelné, neboť věc se již nachází na území cizího státu v držení jejího vlastníka, kde, pokud to nestanoví mezinárodní smlouva, nemá rozhodnutí soudu České republiky o zabránění věci žádný účinek. Porušení zájmu na stabilitě pravomocných rozhodnutí, ke kterému by jeho zrušením mělo dojít, by tak nemohlo být vyváženo zájmem na nápravě nějaké jeho vady.